

El Pla d'Espais d'Interès Natural

El 14 de desembre de l'any passat, en l'habitual reunió dels dilluns del Consell Executiu, el Govern català aprovava després de molts anys de controvèrsies el ja polèmic Pla d'Espais d'Interès Natural, altrament conegut popularment com PEIN. L'elaboració d'aquest document, amb categoria de pla territorial sectorial, té el seu origen en la Llei d'espais naturals (Llei 12/1985, de 13 de juny), que en el capítol III en decreta la seva elaboració. El seu objectiu, tal com defineix la mateixa llei, és *delimitar i establir les determinacions necessàries per a la protecció bàsica dels espais naturals, la conservació dels quals es considera necessari d'assegurar, d'acord amb els valors científics, ecològics, paisatgístics, culturals, socials, didàctics i recreatius que posseïxen.*

Bé és veritat que en els seus inicis fou aquesta una eina altament desitjada per un ampli sector del moviment

conservacionista, que veia en la seva acceptació quelcom de vital transcendència per a la preservació definitiva d'una part important del territori de Catalunya. Després que l'any 1989 se'n fes la primera presentació pública, que semblava que anunciava la seva imminent aprovació, el cert és que el temps fins ara transcorregut i els constants estira i arronsa no solament han servit per restar-li al PEIN el paper estel·lar que semblava que havia de tenir, sinó també per aigualir-lo mitjançant un text normatiu, el qual, a banda dels plànols amb la localització dels espais i les seves delimitacions geogràfiques, és el que dona veritable contingut al Pla.

El punt bàsic i fonamental sobre el qual se sustentava la teòrica preservació de les àrees incloses en el Pla d'Espais, era la seva catalogació i manteniment com a zones agrícoles i forestals, lliures sempre de qualsevol concessió urbanística. Aquesta reglamentació, que algú pot considerar poc severa, era certament vàlida per al manteniment dels valors naturals d'una gran part dels espais afectats.

La tímida política que en preservació de la natura ha practicat fins ara el nostre govern, s'ha vist clarament reflectida en el text del document final. Per paradoxal que ens pugui semblar, el Pla d'Espais que ha estat aprovat obre la possibilitat de consolidació urbanística i d'implantació d'infraestructures (telefèrics, remuntadors,

L'Alta Garrotxa, a la dreta, i el massís del Montgrí, a sota, són dues de les zones fins ara no protegides i incloses en el Pla d'Espais d'Interès Natural.

RAMON FORTIÀ

aeròdroms, complexos hotelers, recreatius i esportius, etc.) en el si de les zones pretesament protegides, amb els lacònics i ridículs garants dels preceptius estudis d'impacte. Tal com està, en l'actualitat, concebuda la normativa d'avaluació d'impacte, aquests documents acostumen a ser interpretats com un simple tràmit a la manera d'informe annex que s'adjunta al projecte o, en el millor dels casos, com elements modificadors de la proposta que avaluen –mitjançant l'adopció de mesures correctores–, però mai com a peces clau que en puguin provocar la desestimació.

Una altra consideració negativa, a tenir també molt en compte, és la posició d'indefensió gairebé absoluta en què queden la resta de les zones que no han estat ara incloses en el Pla. La seva desconsideració pot ser entesa com a sinònim d'espais exempts de valors naturals, amb llum verda per ésser desmantellats sota qualsevol pretext urbanístic. D'aquesta manera, el que havia d'ésser una xarxa d'espais interconnectats pot esdevenir fàcilment un conjunt de taques aïllades enmig d'un territori de caràcter eminentment urbà i humanitzat, teixit de tot tipus d'infraestructures i sense opcions reals de recuperació. La possibilitat de revisió –i ampliació– del PEIN que contempla la mateixa Llei d'espais naturals, se'ns fa ara per ara força difícil si tenim en compte els més de set anys que han estat necessaris per tal de consensuar l'actual document.

RAMON FORTIÀ

No voldríem pas ésser, però, excessivament pessimistes en aquestes fases inicials d'aplicació, i cal que alguns elements per a l'esperança siguin també esmentats. El primer d'ells, i encara que pugui semblar una evidència absurda, és la mateixa aprovació del Pla. Certament amb el PEIN a la butxaca estem més bé que no pas amb aquest document amagat al fons d'un calaix, i és evident que aportarà importants elements de força a les tesis conservacionistes. Un altre factor positiu és la previsió d'inversions que tant el conseller d'Agricultura com el de Medi Ambient ja han anunciat que es destinaran al projecte: 11.000 milions en un pla quadriennal, la qual cosa, si considerem l'extensió dels 144 espais contemplats, representa prop de dos milions disponibles per cada quilòmetre quadrat.

I, finalment, són també destacables els nous aires que en la preservació de l'entorn natural ha vingut a aportar la Conselleria de Medi Ambient, que s'ha mostrat fins al moment

prou capacitada fins al punt d'establir interessants contactes amb els col·lectius de defensa de l'entorn, fins fa ben poc dramàticament enfrontats amb el Departament d'Agricultura, amb qui s'havia enverinat qualsevol temptativa de diàleg. Sense ànims de passar el raspall a ningú –ja saben els qui ens segueixen que aquesta no és pas precisament la nostra debilitat–, és just recordar que tot i que fa poc temps que funciona la nova Conselleria, ha mostrat l'empenta suficient per pretendre esdevenir quelcom més que no pas la consciència d'un país cada cop més desballestat.

L'aprovació definitiva del Pla d'Espais d'Interès Natural cal que s'entengui a la fi com quelcom positiu. Si de cas, i com en tantes i tantes coses, ja serà el pas del temps i l'experiència acumulada els que ens faran canviar a poc a poc de parer. Ara per ara, però, permetem-nos una petita alegria i una esberla d'optimisme.

RAMON FORTIÀ I RIUS